

Bram de Ridder

Andere kamers

2018 Prometheus Amsterdam

Bonk

Het was midden juli, de dagen waren lang en het asfalt in ons dorp smolt van de hitte. Ik zat naast Bonk in de schaduw op het terras. Dat was niet de normaalste zaak van de wereld. Sterker, het was nog nooit voorgekomen. Ik was dan ook niet eerder zo dicht bij iemand geweest met zo veel vlees. Bonks handen waren kolossen met groenbruine nagels. Zijn hoofd was twee keer zo groot als mijn hoofd en zijn ogen waren erin gestopt zoals rozijnen in deeg. Een grote plumpe neus en een eveneens grote mond waaronder het onduidelijk was waar zijn kin ophield en zijn nek begon. Er staken verdwaalde lange grijze haren uit zijn verder gladde wangen en zijn zwartgrijze hoofdhaar zat als altijd naar achter in een staartje gebonden. Bonk had opvallend kleine oren. Hij gebaarde naar de barman: een bier erbij.

‘Zo.’

‘Goedemiddag.’

‘Het is goed toeven hier in de schaduw,’ zei ik, om iets te zeggen.

‘Het gaat nogal. Je ouders zijn er niet. Ik zag ze gisteren vertrekken met de auto.’

‘Klopt, ze zijn op familiebezoek in Amsterdam.’

‘Aha.’

Hij nam een grote slok van zijn bier. Zo zaten we een tijdje zwijgend. Ik zat op de plek van oom Bob en ik dronk zijn pils. Het smaakte naar volwassenheid en vrijheid, wat toen inwisselbare begrippen leken.

‘Ik zit op de plek van oom Bob.’

‘Het is niet de plek van Bob, mocht-ie willen. Hij zit er af en toe. Dit,’ en hij wees met twee wijsvingers naar zijn buik, waarmee hij de stoel die onder zijn lichaam verscholen ging, bedoelde, ‘is wel mijn plek.’ Bonk maakte een geluid dat het midden hield tussen kuchen en lachen. Ik lachte mee.

Oom Bob dronk vaak bier met Bonk. Oom Bob was visser en had een glazen oog omdat hij tijdens een uitworp van zijn vismaatje 200 gram lood in zijn rechteroog had gekregen. Hij ging tegen de vlakke van de pijn. In het ziekenhuis opereerden ze hem en toen hij wakker werd, had hij een glazen oog. Althans, zo ging het verhaal. Wanneer hij voorspellingen deed over de hoeveelheid te vangen vis, noemde hij het zijn glazen bol. Het was onduidelijk van wie oom Bob precies een oom was.

‘U zit hier inderdaad altijd.’

‘Zeg alsjeblieft je,’ en daarna met nadruk op de laatste lettergreep: ‘alsjeblieft.’

‘Oké.’

We zwegen weer. Bonk bestelde twee bier. Ik keek naar mijn eigen glas dat nog nagenoeg vol was.

‘Komt-op,’ zei Bonk en hij zette zijn woorden kracht

bij door in één teug één van de twee pilsjes weg te werken. Vanaf deze positie kon je de zijkant van Bonks huis en de aanpalende schuur zien. BONKS WITGOED was in vervaagde blauwe verf op de zijgevel van het huis te zien, behalve WIT – dat was in witte verf. De schuur had bakstenen muren en een houten dak met grijze leitjes. Bonks zoon, Aygen, had het schuurtje de laatste jaren dat hij thuis woonde als kamer gebruikt. Het rook er toen vaak naar wiet. Ik keek naar Bonk en zag dat hij in mijn richting meekeek.

‘Wat weet je van mijn zoon?’

Hij had zijn hand al om het tweede pilsje. Bonk vroeg het snel en binnensmonds en het duurde even voordat ik de betekenis van het gemompel had gereconstrueerd. Ik had met hem gespeeld toen ik klein was. Met Aygen. Hij was een aantal jaar ouder. We maakten kantelen op de zandhoop. Een verdedigingsfort tegen de grote mensen, waar wij ons schuilhielden en ingroeven. Op een zonnige dag liet hij me zien hoe hij zichzelf aftrok. Ik was onder de indruk en probeerde het ook, maar er gebeurde niks. De volgende dag belde ik bij hem aan, Bonk was wasmachines of gasfornuizen aan het verplaatsen. Aygen deed open, hij moet toen twaalf zijn geweest.

‘Ik speel niet meer met kinderen.’

En toen hij mijn teleurstelling zag: ‘Sorry.’

Toen ben ik in mijn eentje naar de zandhoop gegaan en bleek het alleen maar een zandhoop. Mijn ouders zeiden dat ik wel weer andere vriendjes zou krijgen. Mijn moeder schonk een glas rode limonade voor me in.

Hoe het nadien was gegaan met Aygen heb ik nooit ge-

weten. Er deden verschillende verhalen over hem de ronde. Maar mijn ouders stelden: 'Dat is geroddel, we weten het niet.' En: 'Andermans boeken zijn duister te lezen.' Het was onbekend wie of waar zijn moeder was. Bonk was met een baby naar het dorp gekomen en vanaf toen was dat hoe het was, totdat Aygen uit huis ging. Toen was dat zoals het was.

Ik antwoordde: 'Hij sleutelde vaak aan zijn brommer.'

Bonk glimlachte. Dat zag er vreemd uit. Alsof zijn mondhoeken door twee touwtjes omhoog werden getrokken. De rest van zijn gezicht deed niet mee.

'Ja, Ay hield van z'n brommer. Dat was een goed cadeau, een Puch crossmodel, 60 cc, geruild tegen een Miele bovenlader. Ook een puik ding trouwens.'

Weer trokken touwtjes zijn mondhoeken omhoog. Kort dit keer, alsof ze onmiddellijk werden losgelaten. Bonk staarde naar zijn glas en maakte een onbestemd murmelend geluid.

En vervolgens: 'Ik zette Ay uit de auto in de hoop dat iemand anders hem beter op zou voeden.'

Hij zuchtte diep en nam een slok. Ik kende dit verhaal. Het verhaal dat Bonk zijn zoontje op driejarige leeftijd langs de kant van de grote weg had gezet omdat hij niet ophield met huilen. Iemand uit het dorp had later op de dag Aygen herkend en hem bij Bonk teruggebracht. Bonk had Aygen een klap gegeven en gevraagd of de behulpzame buurman er soms ook een wilde. Zo niet, beter dat hij dan snel uit zijn gezichtsveld verdween. Of hij soms dacht dat hij zijn zoon daar achtergelaten had om hem diezelfde dag nog terug te zien? Er was door de

dorpsraad overlegd met de burgemeester van de overkoepelende gemeente en besloten het in der minne te schicken. Andermans boeken zijn duister te lezen.

Ik vroeg me plotseling af waarom ik hier zat. Waarom oom Bob niet op mijn plek zat en ik gewoon thuis was. Zoals het hoorde. Ik was op de terugweg van de supermarkt geweest en Bonk had naar me gezwaaid, ik had mijn hand opgestoken en het was het dorstige zien van het biertje op zijn tafel geweest waardoor ik even de pas vertraagde, waarop Bonk me wenkte naar hem toe te komen. Eenmaal bij zijn tafeltje mompelde hij: 'Drink een pintje mee, je ouders zijn er toch niet.'

En nu zat ik dus aan zijn tafeltje en praatte ik met Bonk. Zijn handen trilden een beetje en ik wist niet of dat eerder ook al het geval was. Ik wilde iets zeggen, maar kon niets bedenken. Bonk vervolgde: 'Beter opvoeden dan ik was geen prestatie. Bij mij kreeg hij klappen.'

Bonk streek met zijn linkerhand over het glad naar het elastiekje getrokken haar. Zijn oogwit, voor zover te zien, was rood van bloeddorlopen adertjes, maar ook hiervan wist ik niet of dat eerder ook al het geval was.

'Ken je dat nummer van Johnny Cash, "A Boy Named Sue"?'

Ik knikte.

'Goed nummer,' bromde Bonk.

Er reden auto's langs en een tractor. De zon verplaatste. Mijn benen kwamen in de zon en de schaduwen werden langer.

'Je was zijn enige speelkameraad hier in het dorp.'

Speelkameraad. Ik proefde het woord. Ik dacht terug

aan de zandhoop met kantelen. Het was Aygens idee dat we ons moesten verdedigen tegen de volwassenen. Hij was overgelopen. Ik was nog vaak langs hun huis gegaan, ook toen ik het masturberen allang onder de knie had. Ik keek naar binnen door het raam. Een keer zag ik Aygen zitten op de bank achter een stripblad met zijn zwarte New York Yankees-pet op, hij keek, zag mij en keek, zonder te groeten, terug naar zijn strip.

‘Waar is Aygen nu?’

‘Hij ging surfen op Zandvoort en zou sparen om naar Australië te gaan. We hebben al jaren geen contact. Ik weet het dus niet.’

Bonk wenkte de barman. Nog twee. We zwegen weer. Ik voelde mezelf dronken worden. Van het bier, van de warmte, van het zwijgen, van Bonk z’n zware geadem.

‘Hij zei dat hij niet meer met kinderen speelde.’

‘Ja,’ zei Bonk, ‘dat zei hij ook tegen mij. Ik vond dat hij normaal moest doen, dat hij met jou bevriend had moeten blijven. Jij was goed voor hem. Hij mocht jou en jij bent een Brandts.’

Ik bloosde. Ook al hoorde je niet te blozen in het bijzijn van Bonk.

‘Ik mocht Aygen ook.’

Oom Bob kwam aangelopen. Bonk voegde nog snel iets toe, nauwelijks verstaanbaar in mijn oor: ‘Ik zie Aygen waarschijnlijk niet meer. Ik wilde het beste voor Ay, daarom zette ik hem uit de auto. Onthoud dat, mocht je hem ooit nog tegenkomen.’

Bonk stak z’n hand op bij wijze van groet. Oom Bob stond nu aan onze tafel.

‘Ha Bonkie.’

En tegen mij: ‘Je ouders zijn er niet, hè?’

‘Ja, dat klopt.’

‘Je zit wel mooi op mijn plek, Brandts.’

Hij zei het gemoedelijk.

Bonk: ‘Dat is niet jouw plek, Bob.’

Ging Bonk dood? Bedoelde hij dat? We konden niet het gesprek voortzetten alsof oom Bob er de hele tijd bij was geweest.

‘Ik ga zo,’ zei ik.

Bonk: ‘Nee, we drinken nog een pint met z’n drieën, op mijn zoon.’

Oom Bob pakte een stoel en zette die aan het tafeltje. Hij was jonger dan Bonk en in vergelijking met Bonk een gespierde, gezond uitziende, bruinverbrande man met een scherpe kaaklijn, een glazen oog en een zilveren schakelketting. Opeens leek het me heel waarschijnlijk dat Bonk zou sterven. Er stonden snel drie bier op tafel.

Bonk: ‘Op Aygen.’

Oom Bob: ‘Op die belhamel van je.’

Ik: ‘Op Aygen.’

De glazen naar elkaar. Proost. Er was iets verdwenen met de komst van oom Bob. Hij vertelde moppen. Om een mop, over een oud echtpaar, moest Bonk zo hard lachen dat hij tranen in zijn ogen kreeg, zodat het op een gegeven moment onduidelijk was of hij nog lachte of huilde.

Er volgden meer rondjes, waarvan veel ‘op Aygen’ en ik kon het allemaal niet bijhouden. Op een gegeven moment sloot het café en legde ik mijn zakgeld op tafel. Ik

ben naar huis gelopen zonder de boodschappentas met boodschappen te vergeten. Ik kleepte me uit en ging naakt op bed liggen. De volgende dag werd ik dorstig wakker, bakte ik eieren en probeerde ik terug te halen wat er allemaal gezegd was. De resterende dagen besteedde ik aan wat ik geacht werd te doen: de moestuin bijhouden, de planten water geven en zorgen voor de kippen en de kat.

Op de dag dat mijn ouders terugkwamen, een zondag, stond de auto van de huisarts 's ochtends lang geparkeerd voor het huis van Bonk. In de middag arriveerde er een zwart busje met geblindeerde ramen. Bonks lichaam werd in de bus gedragen en mijn moeder vertelde me het nieuws.

‘Bonk is dood.’

Mijn hoofd stond stil. Dit was heel anders dan toen mijn oma stierf. Dat hadden we lang aan zien komen. Er was een ziekbed. Ze was verschrompeld. Ik had Bonk niet meer gezien na de bewuste avond.

De gemeente regelde de begrafenis. Ik zei dat ze ‘A Boy Named Sue’ moesten draaien op de begrafenis. Mijn moeder sneerde: ‘Jij weet nu zeker alles van hem.’ Mijn ouders hadden me een preek gegeven over alcohol en openbare dronkenschap en hoe ik mijn talenten kon verkwanselen door aan de drank te gaan. De oude weduwe van de Bovendijk liep mij sinds de bewuste avond steenvast hoofdschuddend voorbij. Ik vertelde dat Aygen had gesurft in Zandvoort en naar Australië zou gaan. Hij bleek niet te vinden, al weet ik niet hoeveel moeite er werkelijk voor is gedaan.

De begrafenisdienst was in de kerk. Er waren wat buren aanwezig, de barman, de huisarts, mijn ouders, oom Bob. Ik voelde me anders dan op de begrafenis van mijn oma. Alsof deze begrafenis mij meer aanging. Er werd gesproken. Oom Bob huilde. Ik keek naar mijn ouders, mijn vader in een grijs pak, mijn moeder in een beige, stemmig mantelpakje. Ik vroeg me af of ze wel eens met iemand op een terras hadden gesproken over mijn opvoeding. Of ze wel eens op mij geproost hadden.

Ik kon me niet voorstellen dat Bonk in die kist lag, een kist die even groot was als de kist waarin mijn kleine oma begraven was. Er werd gebeden. Ik zat met Aygen achter de zandhoop, we keken door de kantelen naar de vijandige volwassen wereld. Nu keek ik tussen mijn oogharen door naar alle volwassenen, ze hadden hun ogen dicht. Aygen zou niet meer komen. Ik had zin in een glas rode limonade. De dominee zei 'amen' en ik mompelde samen met de meeste mensen 'amen' terug. Vervolgens liep ik met de mensen mee naar buiten. Daar begroeven we Bonk.